

Glashelder toelaten

Versie november 2009

Korte inhoud

Een omvangrijk onderzoek naar een nieuwe normering van het Drempelonderzoek leverde belangrijke informatie op over de wijze waarop het schoolverlatersadvies van de basisschool samenhangt met de scores van de Cito Eindtoets.

678 laat u zien dat een combinatie van de instrumenten Drempelonderzoek, Cito Eindtoets en de NIO-intelligentietoets een zeer sterke toelatingsprocedure oplevert.

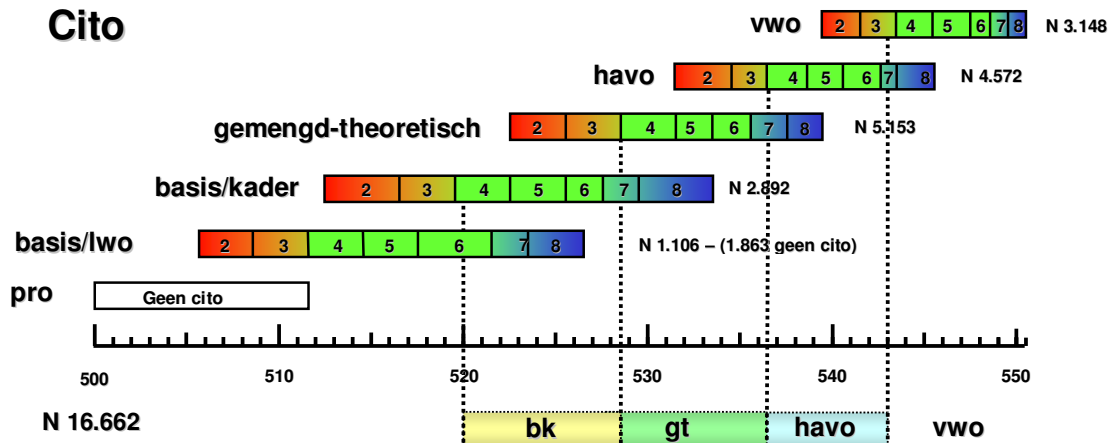
Drempelonderzoek

Steeds meer leerlingen maken al voor de herfstvakantie het Drempelonderzoek. We zijn op zoek gegaan naar een normering voor deze maanden. Van meer dan 30.000 leerlingen die in hele groepen 8 het onderzoek maakten, kregen we het advies van de basisschool in maart en van ruim de helft ook de score van de Cito Eindtoets.

Met deze gegevens maakten we naast de normering voor januari/februari ook een normering voor november/december en voor september/oktober. Het bleek dat met name de leerlingen die een havo- of vwo-advies krijgen in de herfstmaanden nog flinke vorderingen maken.

Cito Eindtoets en advies basisschool

Van 16.662 leerlingen kregen we naast het schoolverlateradvies ook de citoscores. We lieten in 2007 aan de onderwijsinspectie al zien dat leerlingen van allochtone afkomst (1,9 weging) niet onder- maar eerder overgeadviseerd worden. Deze cijfers zijn ook interessant voor de instroomcoördinatoren van vo-scholen.

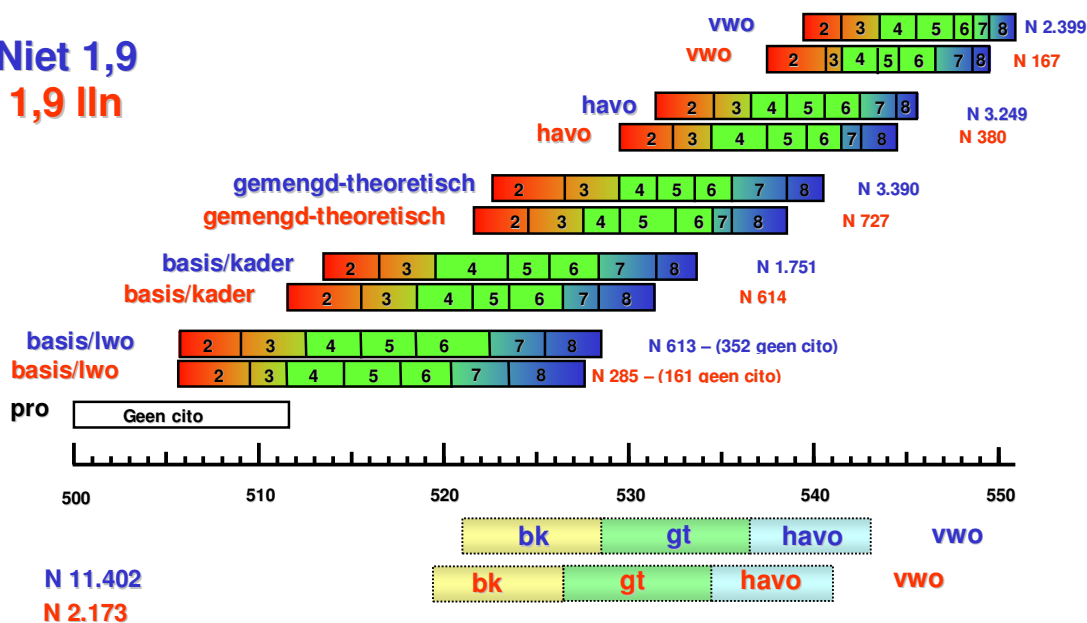
Het bovenstaande schema brengt de verdeling van de citoscores over de adviezen volgens de stanineschaal in beeld. De vakken 2-3-4-5-6-7-8 bevatten respectievelijk 7-12-17-20-17-12-7 procent van de schooladviezen per leerweg. De vakken 1 en 9 met elk 4% van de leerlingen zijn weggelaten.

De stippellijnen geven de snijlijnen tussen de leerwegen aan. De snijlijn tussen havo en vwo ligt op 543. Dit geeft aan dat er evenveel leerlingen zijn met een havo-advies met 543 of hoger als dat er leerlingen zijn met een vwo-advies met een score 543 of lager.

Voor de leerwegen basis-lwo en pro zijn de gegevens minder valide. Lwo-leerlingen die van sbo-scholen komen maken slechts zelden de Cito Eindtoets en praktijkchoolleerlingen helemaal niet.

In ons onderzoek betrokken we ook de weging van de leerlingen. In het onderstaande schema zijn de leerlingen met en zonder 1,9 weging gesplitst afgebeeld.

Niet 1,9 1,9 IIn

Het valt meteen op dat leerlingen met een 1,9-weging met lagere citoscores een leerwegadvies (gemengd)theoretisch, havo of vwo krijgen. Het scheelt ongeveer 2 punten. De achtergrond is zeer begrijpelijk. Een leerling met (bijvoorbeeld) een ander thuistaal krijgt een score verwijzend naar een lagere leerweg dan de school via de dagelijkse praktijk als advies wil uitbrengen. De leerkracht zal in contacten met het voortgezet onderwijs zijn uiterste best doen om de leerling op de plek te krijgen die hem het beste lijkt. Dit gegeven is echter niet omkeerbaar. Bij lang niet alle leerlingen met een 1,9 weging geldt dat een lager citogetal dan voor een leerweg gebruikelijk is door het simpel toevoegen van wat extra punten voldoet aan de toelatingscriteria. Toelaten blijft altijd mensenwerk. Duidelijk is wel te zien dat het percentage 1,9-leerlingen daalt naar mate de leerweg stijgt.

Toelatingscriteria

Als een school voor de toelating tot de havo een citoscore van 537 hanteert (dat getal komen we regelmatig tegen) dan betekent het dat 21% van de leerlingen zonder 1,9 weging en ruim 46% van de 1,9 leerlingen met een al gekregen havo-advies niet direct toegang krijgen. De toelatinggrenzen die gebruikt worden voor de theoretische leerweg variëren van 529 tot in enkele gevallen 534. Hoe hoger de grens gelegd wordt hoe meer speelruimte = "macht" de instroomcoördinator krijgt. De toelatingsprocedure wordt dan vaak onduidelijk. Waarom zij wel en hij niet?

Het is beter om een open en vooral heldere procedure te hanteren zodat de verwijzers in het basisonderwijs weten waar ze aan toe zijn en ouders en leerlingen goed kunnen voorbereiden en begeleiden bij de overgang naar het voortgezet onderwijs.

Advies 678

Op basis van bovenstaande gegevens, maar meer nog door onze jarenlange ervaring, durven we het aan om een heldere procedure voor te stellen met als bouwstenen het Drempelonderzoek, de Cito Eindtoets en het NIO-intelligentieonderzoek.

Uit onze gegevens van inmiddels duizenden leerlingen blijkt dat de correlatie van zowel de Cito Eindtoets als het Drempelonderzoek met de adviezen die de basisschool geeft boven de .87 ligt. Dat is erg hoog. Dit correlatiegetal is wel gelijk maar de advisering op basis van Cito of Drempelonderzoek is dat niet. Er zijn leerlingen die via het Drempelonderzoek een leerwegadvies krijgen dat door de citoscore niet wordt onderschreven en het omgekeerde is ook het geval. Daar zit winst!

Maak bekend dat een leerling toelaatbaar is tot een leerweg bij een vaste citoscore of een gelijklopend Drempeladvies. Breng de NIO in stelling als de leerling aan de eerste criteria niet voldoet.

Ons getallenvoorstel is natuurlijk niet heilig. Er zullen in de plaatselijke situaties redenen zijn om net een ander toelatingsgetal te kiezen, misschien uit concurrentieoverwegingen. Belangrijk is een helder traject. Elke coördinator van de eigen school hanteert dezelfde regels, verwijzers in het basisonderwijs kennen deze en kunnen advisering daar al op aanpassen, onderzoeksdata liggen van te voren al vast. De toelating verloopt soepel en snel.

Voorstel 678

Een leerling krijgt een Drempeladvies voor bijvoorbeeld havo als blijkt dat tenminste 23% van de leerlingen in de controlegroep "havo" lagere scores haalt. We vinden dit een veilig advies vanuit de redenering dat ongeveer een kwart van de leerlingen in de zone verkeert waar de onvoldoendes vallen. De leerling die we adviseren zit daar dan net buiten. Een leerling met een havo-advies uit het Drempelonderzoek kan zo met een gerust hart toegelaten worden.

Voor de citogetallen gebruiken we de cijfers die horen bij de groep zonder de allochtone leerlingen. Bij leerlingen met een 1,9 weging mag er dan wat rek in, zie de getallen tussen haakjes.

	vwo	havo	Theoretische leerweg
Drempeladvies	vwo	havo	gemengd-theoretisch
of			
Cito Eindtoets	543 of hoger	537 of hoger	529 of hoger
(1,9 leerlingen)	(541 of hoger)	(535 of hoger)	(527 of hoger)
of			
NIO-advies	vwo	havo	gemengd-theoretisch

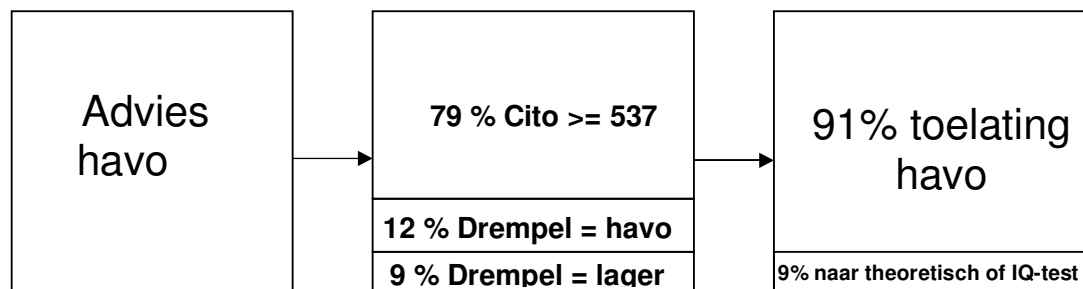
Het Drempelonderzoek is in 2009 bij ongeveer 50.000 leerlingen afgenomen. Dat is ruwweg 27% van de 185.000 schoolverlaters primair onderwijs. Steeds vaker komt het voor dat een basisschool alle leerlingen, ook die richting havo en vwo gaan het Drempelonderzoek laten maken.

Als de basisschool het Drempelonderzoek gebruikt, dan zijn leerlingen met een havo-advies al in de herfst zeker van toelating tot deze afdeling. De Cito Eindtoets geeft dan een kans voor leerlingen met een Drempeladvies voor gemengd-theoretische leerweg.

In de praktijk zullen veel vo-scholen de citoscores gebruiken als eerste zeef. Leerlingen die niet voldoen gekozen citogetal kunnen opgeroepen worden voor het Drempelonderzoek. Stel als vo-school de data voor deze onderzoeksdagen ruim tevoren vast en geef deze door aan de basisscholen. Ouders zijn dan bij aanmelding al voorbereid en schrikken niet als extra onderzoek nodig blijkt voor toelating tot de gewenste leerweg. De coördinator kan tijdens het intakegesprek meteen de benodigde afspraken maken.

Uitruil aan de poort

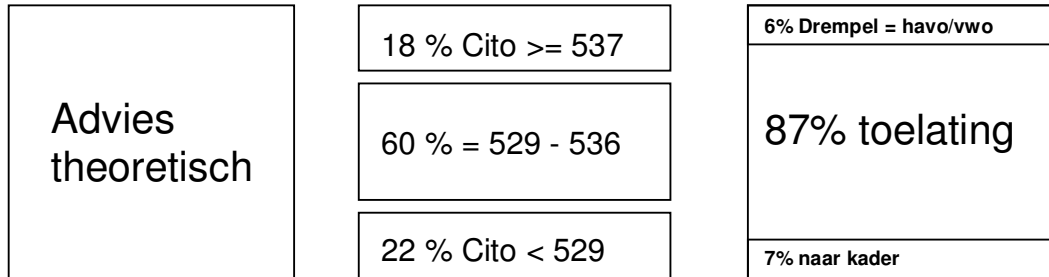
Als de vo-school bij toelating voor havo de leerlingen met een citoscore onder 537 het Drempelonderzoek laat maken, dan blijkt 56% van deze groep een Drempeladvies voor havo of zelfs vwo te krijgen. In onderstaand schema staat het resultaat.

Toch is dit niet handig want die 430 kinderen in ons bestand die de havo niet in mogen zijn teleurgesteld en verwijzende leerkracht op de basisschool is verantwoordigd. Wie kent de leerling nou beter?

Het beleid heeft alleen succes als er goed gecommuniceerd wordt met de basisscholen. Kijken we in ons bestand bij de 5153 leerlingen die een theoretisch advies krijgen, dan blijkt 18,3 %, 944 leerlingen een citoscore te hebben van 537 of hoger. Veel hoger soms want ook de score 545 – 550 komt bij 115 van deze leerlingen voor.

Van de 944 leerlingen krijgen 316 leerlingen (18%) een drempeladvies voor havo of hoger (41x).

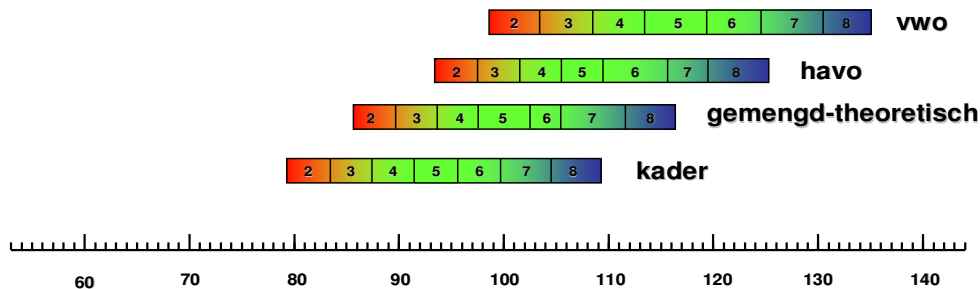

Als de basisschool nu gebruik maakt van het Drempelonderzoek als eerste onafhankelijke gegeven zullen de meeste leerlingen die niet voldoen aan de havo-criteria van de vo-school een advies theoretisch krijgen. Deze worden zo uitgeruild tegen de leerlingen die voldoen aan de havo-eisen en die in de huidige situatie een advies theoretische leerweg krijgen. Getalsmatig verliest de havo slechts 2,5% van de leerlingen na uitruil van de mindere havo-adviezen tegen de betere theoretische groep. Wijkt de basisschool af van de gestelde criteria, dan is daar zeker een goede reden voor!

Intelligentie

Als een leerling niet voldoet aan beide didactische criteria en het advies van de basisschool is toch een leerweg hoger dan kan de NIO uitkomst brengen. U kunt de ouders aanbieden om langs deze weg een extra onafhankelijk gegeven te verkrijgen. De NIO is echter een instrument met een lagere correlatie (ongeveer .81) met de leerwegen dan de beide didactische instrumenten. Dat valt ook af te lezen uit de veel grotere overlappen van de leerwegen op de IQ-lijn. Zie onderstaand schema, we laten de hogere leerwegen zien.

NIO

De handleiding van de NIO geeft dubbeladviezen maar 678 geeft een eenduidig leerwegadvies. We durven dit nadat we jarenlang aan de grenzen die we hanteren gesleuteld hebben. U ziet dat een IQ van 104 verwijst naar wel vier leerwegen. Een goed gesprek met ouders is nodig als een kind didactisch niet laat zien wat potentieel wel mogelijk zou zijn. Waarom komt er niet uit wat er in zit, hoe kunnen we van meet af begeleiden en zullen we afspreken dat we snel met elkaar om de tafel gaan zitten als blijkt dat we te hoog grijpen?

678 en de NIO

We hebben de afgelopen twaalf jaar een werkwijze opgebouwd waar naast scholen met lwoo steeds meer scholen met gemengd-theoretische leerweg en hoger gebruik van maken. De school schaft onderzoeksmateriaal aan en 678 geeft een aantal leerkrachten instructie over het afnemen van het onderzoek. De school is nu eigen baas en kan het tijdstip van onderzoek zelf bepalen. Na afname gaan de ingevulde formulieren per post naar 678 en slechts enkele dagen later liggen de door onze gz-psycholoog getekende rapporten op tafel, samen met lege formulieren voor een volgende afname. Als u werkt met een "eigen" aanbieder van intelligentie onderzoek sta er dan op dat er een eenduidig advies gegevens wordt. Als u samen met de ouders twijfelt over een plaatsing theoretisch of havo dan schiet u weinig op met een dubbeladvies theoretisch-havo voor het IQ-interval 100-107.

Informatie

We hebben het niet gehad over positieve en negatieve profielen binnen het Drempelonderzoek of over afwijkende adviezen bij disharmonisch presteren op de NIO.

Op www.drempelonderzoek.nl vindt u meer informatie over het Drempelonderzoek en onze service met betrekking tot intelligentieonderzoek. Op de downloadpagina van deze website zijn ook onze oudere brochures te vinden.

Als u met lezen tot hier gekomen bent, danken we u voor uw interesse.

Met vriendelijke groet,

Ton Kapinga

678 Onderwijs Advisering
Postbus 2038
2980 CA Ridderkerk
0180-423225
678@drempelonderzoek.nl
www.drempelonderzoek.nl